

รักษาสติของเรา สมาธิมันจะไปไหน? ไอ้เนี่ยวิ้งหาสมาธิ ตะครุบแต่สมาธิ จะอยากได้สมาธิกัน แล้วพุทธโฆก็โยนทิ้งไป สตินี้ไม่มีเลย

นี่แปลงผักแปลงหญ้านั้นไม่ดูแลรักษา ผักหญ้ามันจะเกิดขึ้นมาได้ยังไง? ถ้ามันดูแลแปลงผักแปลงหญ้านั้น ดูแลมันนะไม่ต้องให้ผักมันเกิดมันก็เกิด ไม่ต้องการให้สิ่งที่มันจะเกิด มันก็เกิด เพราะเราดูแลรักษาของเรา รดน้ำพรวนคินของเรา คุณซิว่ามันจะเกิดไหม?

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเราดูแลใจของเรา ฉะนั้น มันดูแลใจอย่างไรล่ะ? มันดูแลนะมันไขว้เขวไป ไปเก็บแต่พวกกรรมชั่วไง เห็นไหม เขาปลูกกฐินไว้ ปลูกไว้ริมรั้วก็ไปหักของเขามากิน นี่ก็บอก ว่าผักหญ้าของเรา ผักหญ้าของเรา แล้วผักหญ้าเอ็งอยู่ที่ไหน? นี่แปลงเอ็งอยู่ที่ไหน? ถ้าแปลงของเราอยู่ที่ไหน? ก็หัวใจเราอยู่ที่ไหน? ถ้าหัวใจของเราเนะเราตั้งสติของเรา เราตั้งสติของเรานะ แล้วสติมันเกิดมาจากไหนล่ะ?

ศีล สมาธิ ปัญญา เกิดจากจิตทั้งหมด ปัญญาก็เกิดจากจิต เกิดที่จิต เกิดจากจิต เวลามันเกิดนี่ศีล สมาธิ ปัญญา มันเกิดจากจิตมันถึงส่งออกมา แล้วเราจะย้อนกลับไป เราเห็นแต่ความคิด เออ ระลึกรู้นี้เป็นสติ แล้วสติมันมาจากไหนล่ะ? เออ ถ้าเป็นสมาธิ สมาธิก็มาจากจิต แล้วสมาธิมาจากไหนล่ะ? นี่ไงมันส่งออกมาหมด ถ้ามันส่งออกนะ มันก็จะไปเก็บหญ้าเก็บผักคนอื่นกินแล้ว โอ๊ย! ธรรมะเป็นธรรมชาติ ธรรมะมันว่างไปหมดเลย รู้ไปหมดเลย แต่ไม่รู้ว่าผักมันเกิดที่ไหน? ผักหญ้ามันเกิดที่ไหนไม่รู้ รู้ที่ตลาด คอยควักตั้งค้ำขายเขา แล้วก็เอาผักเอาหญ้ามามากิน แต่ผักปลูกที่ไหนไม่รู้ ถ้ามันปลูกที่ไหนไม่รู้เนะเราต้องหาที่ของเราให้เจอ

สมถกรรมฐาน ฐานที่ตั้งแห่งการงาน ถ้าใครมีที่ทำงาน ใครมีฐานที่ตั้งแห่งการงาน คนนั้นจะได้งานมา ถ้าคนไม่มีพื้นที่ทำงาน มันเป็นผลงานคนอื่นทั้งนั้นแหละ ธรรมะเป็นธรรมชาติ ธรรมะเป็นธรรมชาติ นี่ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ใช่ของเราหรอก แต่เป็นธรรมวินัยใช่ไหม?

“อานนท์ ธรรมและวินัยนี้จะเป็นศาสดาของเธอ”

เวลาปฏิบัติกันเราล้มลุกคลุกคลานกัน เราไม่มีที่พึ่งอาศัย เห็นไหม ธรรมและวินัยนี้จะเป็นศาสดาของเธอ เราศึกษามานี้เป็นศาสดาของเรา เป็นธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไง มันก็เหมือนผักหญ้าอยู่ตามถนนหนทางที่เราจะเก็บประทังชีวิตของเราไป เกิดมามีแต่

ความทุกข์ความยาก เกิดมาก็อยากมีความสงบร่มเย็น แล้วทำไมมันทุกข์ขนาดนี้ล่ะ? องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนให้เสียดละทาน เสียดละทานเพื่อฝึกหัวใจให้มันเข้มแข็ง ถ้ามันรู้จักเสียดละ มันไม่เห็นแก่ตัวของมัน เวลามันทุกข์ของมันก็บอก เออ นี่ไม่ใช่ของเรา มันก็ผลักรอกออกไป

ถ้าบอกว่านี่ของของเรา ทุกอย่างของเราทำไมต้องเสียดละ? เราเห็นแต่วัตถุ เห็นแต่ของหยาบๆ ึง แต่เราไม่เห็นของละเอียด ของที่มีค่า ึง ของที่มีค่านะ เราค้ออาหารนี้ตายนะ แต่จิตใจล่ะ? จิตใจมันไม่เคยตาย แต่มันทุกข์ร้อน มันทุกข์ทน เห็นไหม เราเจ็บปวดขนาดไหน เจ็บไข้ได้ป่วยขนาดไหนนะเราต้องตายไป แต่จิตมันไม่ตาย มันอาลัยอาวรณ์ มันไม่ยอมทิ้งซากนี้ พอมันทิ้งซากนี้ไปนะมันก็ไปได้ภพใหม่ชาติใหม่ มันไม่มีวันจบหรือ แล้วมันต้องการอะไรล่ะ? มันต้องการอะไร?

เวลาเทวดามาฟังเทศน์หลวงปู่่มั่นนะ ไปบอกหลวงปู่่มั่น บอกว่า “พระนี่นะ เวลากลางคืน เวลานอนไม่รักษาเนื้อรักษาตัวเลย”

หลวงปู่่มั่นก็บอกว่า “อ้าว ก็คนนอน คนนอนมันก็ขาดสติเป็นธรรมดา”

“ใช่ เวลาคนนอนมันไม่มีสติแหละ แต่นี่เป็นพระ เป็นภิกษุ เป็นผู้เห็นภัยในวัฏสงสาร มันก็ควรระนอนให้เรียบร้อยกว่านี้”

หลวงปู่่มั่นท่านก็เตือนพระ เตือนพระว่า “คืนนี้เทวดาจะมาเส้นทางไหนนะ พระถ้ากลางคืนก็ให้เดินจงกรมก่อน หรือจะพักก็พักก่อน แล้วถ้าระหว่างช่วงเที่ยงคืน ระหว่างช่วงกลางๆ เทวดาเขาจะมาอ่านอนหลับ อย่าทำกิริยาให้เขาเห็น ให้เขาติเตียนได้”

เขาเป็นเทวดาแต่เขายังติเตียนภิกษุ ติเตียนพระว่าไม่มีสติ นี่เวลาจิตมันตายไปแล้วไปเกิดเป็นเทวดานะ มันกลับมาติมนุษย มนุษย์นอนไม่มีสติ เห็นไหม จิตมันเคยตายไหม? จิตมันไม่เคยตาย มันเวียนตายเวียนเกิด แต่เวลามาฟังเทศน์หลวงปู่่มั่น มาฟังเทศน์ครูบาอาจารย์ของเรา เทศน์เพื่ออะไรล่ะ? นี่ก็เกิดเป็นเทวดาแล้ว เป็นพรหมแล้วก็อยู่ที่นั่นสิ มีความสุขแล้วมาทำไมล่ะ? มันไม่มีความสุขหรือ

คนเรามั่งมีศรีสุขขนาดไหนนะ แล้วมันต้องพลัดพรากจากสมบัติของตัวเอง มันต้องพลัดพรากจากภพของตัวเอง มันทุกข์ไหม? เทวดา อินทร์ พรหม เขาเกิดเป็นสถานะของเขา เวลาเขาจะ

หมดอายุขัยของเขา เขาต้องเวียนตายเวียนเกิดเขาทุกขั้ใหม่? นี่เราก็อ่าเขามีความสุขๆ เวลาเขาตายเขาก็ไม่อยากจะตาย เขาก็ต้องตาย เทวดาก็ต้องตาย พรหมก็ต้องตาย หมดอายุทั้งนั้นแหละ เวียนในวัฏฏะมันเวียนไปหมดแหละ ทีนี้มันไม่มีที่ไหนมันทุกข์จริงหรือ? เพียงแต่ว่าทุกข์มาก ทุกข์น้อย ทุกข์หยาบ ทุกข์ละเอียด เห็นใหม่ ทุกข์หยาบ ทุกข์ละเอียด ถ้าทุกข์ของเขาละเอียดเขาก็มองไม่เห็นทุกข์ของเขา เขามีสมบัติของเขา เขาก็เพลิดเพลินของเขา พอหมดอายุขัยไปก็คอตกลง

ฉะนั้น ถ้าเราเกิดเป็นมนุษย์ เห็นใหม่ เราก็มีร่างกาย ร่างกายถ้ามันไม่มีอาหารมันก็ทนไม่ไหว ความหิวความกระหายมันบีบคั้นเรา มันบีบคั้นเรา เราก็กลับมาว่ามันเป็นของเราใหม่? ถ้ามันเป็นของเราสั่งว่าไม่หิว สั่งว่าไม่ทุกข์ ไม่กระหาย ให้มันอยู่ของเรามีความสุขระงับ มีแต่ความดีงาม มันเป็นไปได้ไหมล่ะ? มันเป็นไปได้ไม่ได้ เพราะมนุษย์สมบัติ มนุษย์สมบัติมันมีธาตุ ๔ และขันธ ๕ ทีนี้ธาตุ ๔ ถ้ามันเป็นมูมบวก มูมบวก เห็นใหม่ คนเกิดมาก็ต้องมีปัจจัยเครื่องอาศัย มีปัจจัยเครื่องอาศัยเพื่อดำรงชีวิต ดำรงชีวิตไว้ทำไมล่ะ? ดำรงชีวิตไว้ว่าเราเกิดมาพบพุทธศาสนา แล้วพบพุทธศาสนา พุทธศาสนาสอนเรื่องอะไรล่ะ? พุทธศาสนาสอนเรื่องธรรม

นี่อาหารของใจๆ ถ้าใจมีธรรมนะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้อยู่โคนต้นโพธิ์ องค์เดียวแท้ๆ เวลาเผยแผ่ธรรมไป เห็นใหม่ เป็นครูสอนสามโลกธาตุ เทวดา อินทร์ พรหม แล้วมามนุษย์ แต่นรกอเวจีไปสอนเขาไม่ได้ เขาไม่รู้เรื่องหรือ? เพราะว่าความทุกข์บีบคั้นเขา เขาจะฟังอะไรไม่ได้ จนกว่าเขาจะพ้นจากวาระกรรมของเขาขึ้นมา จากนั้นก็มาเป็นเปรต จากเปรตก็มาเป็นเดรัจฉาน จากเดรัจฉานก็มาเป็นมนุษย์ เป็นเทวดา นี่มันก็เวียนตายเวียนเกิด ไม่มีจิตดวงใดที่มันจะสิ้นสุดไปได้ แต่ถ้ามีการประพฤติปฏิบัติ ธรรมโอสถอันนี้มันจะชำระล้างได้

ฉะนั้น เวลาปฏิบัติง่ายปฏิบัติยาก นี่มันย้อนกลับไปทีนั้นไง พันธุกรรมของจิต ในพื้นที่ที่เป็นที่ดอน ในพื้นที่ที่แห้งแล้ง ปลูกผักปลูกหญ้ามันก็ปลูกได้ยาก ในพื้นที่ที่ลุ่ม ถ้าน้ำมันท่วมไปเห็นใหม่ เราก็คงต้องรอโอกาสน้ำลด มีโอกาสได้ปลูกมากปลูกน้อย แต่ในพื้นที่ที่มันสมบูรณ์ของเขา เขาจะปลูกผักปลูกหญ้าของเขา เขาจะทำของเขาด้วยความสะดวกสบาย แล้วทำไมมันเกิดอย่างนั้นล่ะ? ทำไมมันเป็นอย่างนั้นล่ะ?

“กรรมจำแนกสัตว์ให้เกิดต่างๆ กัน”

กรรมจำแนกสัตว์ให้เกิดต่างๆ กัน กรรมมันจำแนกให้เราเกิด มันเป็นจรตนิสัย ความรู้สึกนึกคิดของเราเอง เราพอใจ เราชอบใจ เราใหญ่ เรารู้ เราเก่ง เราอด เราแน่ เห็นใหม่ นี่ทฎฐิมานะ

มันอยู่ในหัวใจของคน การปฏิบัติมันยากยากตรงนี้ไง นี่เวลาปฏิบัติดีนี่ แหม วันนี้มาปฏิบัติดีดี วันนี้ไม่คิดคอตกนะ คอตก เราจะทุกข์จะยาก พันธุกรรมของเรามันเป็นอย่างนั้น ที่ของเรามันอยู่บนที่คอตก ในที่สูง ที่ต่ำ ที่ลุ่ม นั้นเรารู้ของเราแล้ว ชำนาญในวสี ชำนาญในวสีทุกคนต้องตั้งสติของตัว รักษาใจของตัว รักษาด้วยคำบริกรรมพุทธานุสติ

นี่มีสติด้วย ระลึกพุทโธ พุทโธ พุทโธ หรือปัญญาอบรมสมาธิ แล้วถ้าใครมีสมาธิแนบแน่นแล้ว ใครมีจิตใจที่เข้มแข็งแล้วก็ฝึกหัดใช้ปัญญา ใครมีเงินมีทองเก็บไว้จะเสื่อมค่าไปตลอดนี่พอเงินเพื่อมันเสื่อมค่าไปๆ เงินมี ๑๐๐ เดียวเหลือ ๕ บาท นี่ก็เหมือนกัน เรามีจิต เรามีความสงบมีความร่มเย็น ถ้าพลอนะ เดียวมันเสื่อมนะทุกข์ตายเลย แต่ถ้ามันจะไม่เสื่อม ไม่เสื่อมเพราะอะไรล่ะ? ไม่เสื่อมเพราะการบำรุงรักษา

“ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ”

ถ้าเรามีเหตุของเรา เรามีสติปัญญาของเราละ สมาธิไม่ไปไหนจากเราหรอก ไล่มันก็ไม่ไป ยังมีปัญญาฝึกหัดนะไล่มันก็ไม่ไป ยังมีปัญญานะ เวลาจุดไฟติดเขาเรียกภาวนาเป็น ปัญญามันหมุนแล้วนะ ต้องรู้ไว้ เวลาคนภาวนาไม่ได้ล้มลุกคลุกคลานนะ เวลาครูบาอาจารย์ของเราภาวนาไป นี่ปัญญามันหมุนตัวๆ เอาไว้ไม่อยู่ ไม่ได้หลับไม่ได้นอนเลย โอ๊ย มันหมุนเต็มที่แล้วทำไมมันเป็นแบบนี้ล่ะ? นี่เวลามันเป็นแบบนี้แล้วเราต้องรู้ไว้ ต้องมีความสมดุล แต่ถ้าภาวนาไม่เป็นมันจุดใจ จุดไฟมันติดล่ะ?

ถ้าจุดไฟติด เห็นไหม เรายังรักษาสติของเรา ถ้ามันจะน้อยเนื้อต่ำใจก็บอกว่าเราทำมา ก็ทำมาอย่างนี้ เวลาจากบ้านนะตั้งใจเต็มที่แล้ว คราวนี้ไปนะจะภาวนาให้ดีเลย จะมีความสุขเต็มที่เลย นี่ค้นหาซ้นค้นหา ค้นหาซ้นค้นหาเพราะมันไม่ได้อยู่ที่ภาวนาแล้ว มันอยู่ที่ดีๆ นั่นแหละอยู่ที่ภาวนาดี ภาวนาดีมันสุขสงบไป อยู่ที่ปัญญามันหมุนไป แล้วมันคิดแต่ตรงนั้นไป แล้วมันลืมนสร้างฐาน ลืมดูแลเหตุของตัวเอง ลืมดูแลตั้งแต่ตั้งสติ ลืมดูแลของตัวเอง เวลาเข้ามาจะเขาบอกให้พักกุฏิ มันก็จะเลยออกไปหลังกุฏินู่น มันจะไปนอนในป่า ก็บอกกุฏิมันอยู่ที่นี่

นี่ก็เหมือนกัน เวลามานะเราก็ดูแลใจเราสิ นี่บอกว่าพอมานับมันคิดไปว่า โห้ สมาธิเป็นแบบนี้แหละ โอ้โฮ ปัญญามันจะหมุนอย่างนั้นนะ ครูบาอาจารย์ท่านทำของท่าน มันเลยเถิดไปเห็นไหม นี่ค้นหาซ้นค้นหา ให้พอดีของมันนะ เราตั้งใจของเรา หน้าที่ของเรา คนทำไรไถนา

เขาก็มั่นหน้าก้มตาทำที่นาของเขา เรามาภาวนานี้ก็ก้มหน้าก้มตาอยู่กับพุทโธของเรา อยู่กับสติของเรา อยู่กับความรู้สึกนึกคิดของเรา หน้าที่ของเราอยู่ที่นี้

หน้าที่ของเราละ เรื่องของคนอื่นเป็นเรื่องของเขา ทุกข์ของเขา เขาสร้างเวรสร้างกรรมอย่างไร เขาต้องห้ามทุกขันธ์นั้นไป ถ้าเขาสร้างคุณงามความดีเขาก็จะได้บุญกุศลของเขาไป เราจะไม่ได้อะไรกับเขาเลย เราจะได้ต่อเมื่อที่เราทำอยู่ที่นี่ เราตั้งสติดี ๆ เราตั้งกำหนดดี ๆ มันจะเกิดมาจากใจของเรา ถ้าเราตั้งของเราไม่ดี นี่ใจก็คิดแต่จะครุ่นเงา อยากจะได้แต่ผลใจ เห็นไหม ค้นหาซ่อนค้นหา แต่โดยธรรมชาติของจิต จิตมันมีความอยากโดยธรรมชาติของมัน ถ้าโดยธรรมชาติของมันก็ต้องตั้งสติระงับใจ ตั้งสติดูแลรักษา แล้วมันเป็นขึ้นไป

คูลีเวลาทำดีขึ้นมา เขาปลุกแปลงผัก โอ๊ย เขียวขจีไปหมดเลย กินก็ไม่หมด เก็บขายก็ไม่ได้ไม่มีใครเอา เขาอยู่ของเขาด้วยความร่มเย็นเป็นสุข ผักหญ้าเขาเขียวขจีไปหมดเลย เป็นเพราะอะไรล่ะ? เพราะเขาดูแลรักษาของเขา เขาดูแลของเขาดี เขาอุดมสมบูรณ์ของเขา ของเรานี้สักต้นก็ไม่มี มีแต่ความทุกข์ความยาก ศึกษา เปรียบเทียบ ดูเขาทำ แล้วเราก็มายเทียบของเรา มันไม่มีสิ่งใดลอยมาจากฟ้า

ความเพียร เห็นไหม พวกเราจะล่วงพ้นทุกข์ด้วยความเพียร ความเพียร ความวิริยะ ความอุตสาหะของเรา นี่เป็นคนดี กตัญญูกตเวทีเป็นเครื่องหมายของคนดี การประพฤติปฏิบัติของเราก็คือเป็นเครื่องหมายของคนที่ยากพ้นทุกข์ ถ้าเราอยากพ้นทุกข์ อยากจะเป็นคนดี อยากจะประพฤติปฏิบัติ อยากให้เราได้ธรรมโอสธ เราต้องทำของเรา เราทำหน้าที่ของเรา ดูแลของเรา แล้วใครเขาปฏิบัติดีก็สาธุ ถ้าใครเขาทุกข์ ทุกข์ที่เราเห็นอยู่นะ อืม เราก็คือทุกข์แบบนี้ เราก็คือเคยเป็นเหมือนกัน ถ้าเขาทำคุณงามความดี จิตใจเขาเคยลงเหมือนกัน แต่ทำไมเราทำของเราไม่ได้ นี่เพราะเราทำไม่สมควร

“มัจฉิมายปฏิบัติทางสายกลางของธรรมะ ไม่ใช่ทางสายกลางของกิเลส”

พอพูดอย่างนี้บ๊อบบอกเราทำมานานะกันเกินไป เราทำอะไรแล้วไม่ได้ผลเราก็ออดธุระให้มันเป็นมัจฉิมายปฏิบัติ มัจฉิมายปฏิบัติไม่ใช่ทอดธุระ มัจฉิมายปฏิบัติคือความเข้มแข็ง ความเข้มแข็ง ความวิริยะ ความอุตสาหะ แต่ใจของมัน มันไม่ออกไปที่ค้นหาความทะยานอยาก มันออกไปสมควรของมันแล้วมันสมควรของมัน เห็นไหม เวลาเครื่องยนต์ เวลาสมควรของมันมันคิดได้สม่าเสมอ ใจนี้คิดบ้างไม่คิดบ้าง แล้วก็ทุกข์ๆ ยากๆ

คำว่าทุกข์ๆ ยากๆ นะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทุกข์มา ๖ ปี คั่นคว่ำมา ๖ ปี นี้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ทุกข์ยากเหมือนกัน ฉะนั้น คำว่าทุกข์ๆ ยากๆ อย่าเอามาตัดรอนความเพียรของตัวเอง อย่าเอามาตัดรอนเราไง นี่ทุกข์ยากอย่างนี้ ถ้ามองนะ มองพระพุทธเจ้าทุกข์กว่าเรา หลวงปู่มั่นทุกข์กว่าเรา ครูบาอาจารย์ทุกข์กว่าเรา แล้วท่านเป็นพระอรหันต์ไปหมดแล้ว แล้วเราล่ะ? เราล่ะ?

นี่เรามีร่องมีรอย มีช่องมีทางอยู่ เราจะชวนขวยของเรา ทำของเราเพื่อประโยชน์กับเรา อย่างน้อยเนื้อต่ำใจ อย่าเสียใจ สิ่งนี้เราทำมากับมือ กรรม...กรรมจำแนกสัตว์ให้เกิดต่างๆ กัน แล้วกรรมมันฝังมาเป็นความรู้สึกนึกคิดไง ใครพูดไม่ถูกใจไม่พอใจทั้งนั้นแหละ แต่ถ้าคนเขาดี เขาพูดอะไรมานะเขาพอใจทั้งนั้นแหละ นี่กรรม ทิฐิฐิมานะ ยึดติดยึดทำจนเป็นความรู้สึกนึกคิด จนเป็นจริตเป็นนิสัย แก้วใจของเรา คุณแลใจของเรา แล้วเราจะเป็นประโยชน์กับเรา

อตุตา หิ อตุตโน นาโถ ตนเป็นที่พึงแห่งตน ตนเท่านั้นจะแก้ไขตน ตนเท่านั้นทำความสุขของตนขึ้นมาให้ได้ ครูบาอาจารย์ท่านพูดเป็นคติธรรม คติธรรมเอามาเปรียบเทียบ เอามาเทียบเคียง แล้วใช้ปัญญาของเราดูแลเรา เพื่อหัวใจของเรา เอวัง